

1. Ainevaldkond „Kunstiained“

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooli-astmetes.

Kunsti ja muusikat õpitakse 1.-9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Kunst - 4,5 nädalatundi

Muusika - 6 nädalatundi

II kooliaste

Kunst - 4 nädalatundi

Muusika - 4 nädalatundi

III kooliaste

Kunst - 3 nädalatundi

Muusika - 3 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisu, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealne (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitava kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuutseerimine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutusele. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboloid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

1.5.2. Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja

emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus". Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng" ning „Teabekeskond" käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2. Muusika

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnanasse.

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;

- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikul, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Kuna õpilaste võimed on erinevad, tuleb õppeprotsessis seda arvestada individuaalse lähenemise ja diferentseeritud töö kaudu. Individuaalne lähenemine on vajalik ka seetõttu, et õpilasel tekiks õpitulemusena positiivne minapilt ja usk iseendasse.

Seda võimaldavad eri raskusastmega ülesanded kõigis muusikalistes tegevustes: laulmisel, pillimängus, muusikalises liikumises, omaloomingus. Kindlasti peab õpetaja julgustama nii andekaid kui ka muusikaliselt vähemvõimekaid.

Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust. Lähtudes Eesti muusikatradsioonidest ja toetades elukestva muusikaharrastuse teket, on soovitatav planeerida tunniplaan ka koorilaulutunnid ning arvestada seda õpetaja põhikoormuse määramisel.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loominguks eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel

- põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
 - 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemethodikat;
 - 8) planeeritakse tunniplaani osana koorilaulutunnid, mida arvestatakse õpetaja põhikoormust määrates;
 - 9) leitakse tunnivalise muusikaalase tegevuse võimalusi (solistid, ansamblid, orkestrid jm).

I kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühehäälnelaulmine ja osalemine koolikooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandel;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeolelu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -oskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. Lauldakse nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatradsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on kõigi õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus. Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Olulisel kohal on muusikaline liikumine: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeolelu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemisostkust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälnelaulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, koolikooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning omandatakse 6-keelse väikekandle või plokkflöödi lihtsamad mänguvõtted. Liikumistegevuse põhiohk on eesti

rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasid analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine lauldes;
- 2) kahe- või kolmehäälnelaulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuse rakendamine üksi ja koos musitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarriga akordmänguvõtteid. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansambli mängu harrastamise võimalusi. Laulmine ja pillimäng pakuvad muusikalise omaloomingu ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna. Muusikat kuulates tähtsustub kuulatud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupäraselt esinemisvõimet. Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel, et tunnustada õpilase panust ja ettevõtlikkust.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi. II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

2.2. 1. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt *üksi* ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, *kaanoneid ning* teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
- laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;
- laulab peast **kooliastme ühislause**:
 - Eesti hümn (F. Pacius),
 - „Mu koduke" (A. Kiiss),
 - „Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud:
 - „Lapsed, tupp",
 - „Teele, tee, kurekesed",
 - „Kevadel" (Juba linnukesed),
 - „Kevadpidu" (Elagu kõik).
- Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Väärtustab enese ja teiste loomingut;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
- väärtustab enese ja teiste loomingut.
-

Õppesisu ja -tegevus

- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
- seostab muusikapala selle autoritega.
- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat.

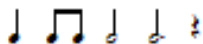
6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad

Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
- noodivältused, paus, rütmifiguurid:

- tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid

7. Õppekäigud

Õpitulemused

- Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Õppesisu ja -tegevus

- Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.3.2. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris,
- mõistab laulupeo tähendust;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi
- (astmeid);
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning
- emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
- laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;
- laulab peast **kooliastme ühislaule**:
 - Eesti hümn (F. Pacius),
 - „Mu koduke" (A. Kiiss),
 - „Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud:
 - „Lapsed, tuppa",
 - „Teele, tee, kurekesed",
 - „Kevadel" (Juba linnukesed ...),
 - „Kevadpidu" (Elagu kõik ...).
- Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato* des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);

Õppesisu ja -tegevus

- *Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Väärtustab enese ja teiste loomingut;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Õppesisu ja -tegevus

- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
- seostab muusikapala selle autoritega;
- on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill).

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad

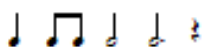
Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

noodivältused, paus, rütmifiguurid:

- Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides:
 - *astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁ põhinevad mudelid;
 - *mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes.
- Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;
 - b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, fermaat;
 - e) laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern*, *segno*, *volt*.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

- Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Õppesisu ja –tegevus

- Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.4. 3. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris,
- mõistab laulupeo tähendust;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi
- (astmeid);
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmisel).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning
- emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
- laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;
- laulab peast **kooliastme ühislause**:
 - Eesti hümn (F. Pacius),
 - „Mu koduke" (A. Kiiss),
 - „Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud:
 - „Lapsed, tupp",
 - „Teele, tee, kurekesed",
 - „Kevadel" (Juba linnukesed ...),
 - „Kevadpidu" (Elagu kõik ...).
- Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerimisel;
- seoses pillimänguga õpitakse tundma viulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Väärtustab enese ja teiste loomingu;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
- väärtustab enese ja teiste loomingu.

Õppesisu ja -tegevus

- On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
- seostab muusikapala selle autoritega;
- eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill).

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad

Õpitulemused

- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab all olevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

rütmifiguurid ja paus:

- Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides:
 - * astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI põhinevad mudelid;
 - * JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega.
- Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;
 - b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, fermaat;
 - e) laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern*, *segno*, *volt*.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

- Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Õppesisu ja –tegevus

- Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.5. 4. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislauke;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmises).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- laulab peast **kooliastme ühislauke**:

Eesti hümn (Fr. Pacius),
"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),
"Mu isamaa armas" (saksa rhvl),
"Eesti lipp" (E. Vörk),
"Püha õõ" (F. Gruber),
"Kas tunned maad" (J. Berad),
"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeolelu väljendamiseks loovliikumist.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust
- Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat
- Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas
- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel)

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni.

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

- laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel; 2-osaline lihtvorm;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
 - a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees (#), bemoll (b), bekarr (); paralleelhelistikud
 - b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;
 - c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid);
 - d) tempo, *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*, dünaamika, *piano*, *forte*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*;
 - e) + kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara .

7. Õppekäigid

Õpitulemused

- Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.6. 5. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmises).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- laulab peast **kooliastme ühislause**:
 - Eesti hümn (Fr. Pacius),
 - "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),
 - "Mu isamaa armas" (saksa rhvl),
 - "Eesti lipp" (E. Võrk),
 - "Püha öö" (F. Gruber),
 - "Kas tunned maad" (J. Berad),
 - "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);
- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
- seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*’sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust
- Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat
- Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas
- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel)

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab heliväljuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
noodiväljusted, rütmifiguurid ja pausid:

- laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- helilaadi ja helistikud eristamine ja kasutamine, helistikud C - a;
- mõistab all olevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
a) eeltakt, viilivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees

- (#), bemoll (b), bekarr (H); paralleelhelistikud
b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon;
c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid);
d) tempo, *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*, dünaamika, *piano*, *forte*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*;
e) + kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara .

7. Õppekäigud Õpitulemused

- Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.7. 6. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsel laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- laulab peast **kooliastme ühislaule**:
Eesti hümn (Fr. Pacius),
"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),
"Mu isamaa armas" (saksa rhl),
"Eesti lipp" (E. Võrk),
"Püha õõ" (F. Gruber),
"Kas tunned maad" (J. Berad),
"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
- seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)

Õppesisu ja –tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- seostab helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust
- Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat
- Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas
- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel)

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste

ja kohustustega.

- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses).

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
rütmifiguurid:

- laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- helistikud G – e, F – d;
- kaheksandik taktimõõdu tutvustamine laulurepertuaarist tulenevalt;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
 - a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees (#), bemoll (b), bekarr (H); paralleelhelistikud
 - b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;
 - c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid);
 - d) tempo, *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*, dünaamika, *piano*, *forte*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*;
 - e) + kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara .

7. Õppekäigud

Õpitulemused

- Huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.8. 7. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;

- valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislauale
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel).
- Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab peast **kooliastme ühislauale**:
Eesti hümn (F. Pacius),
"Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),
"Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),
"Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter),
"Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),
"Saaremaa valss" (R. Valgre),
"Kalevite kants" (P. Veebel),
"Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),
"Me pole enam väikesed" (A. Oit).
- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides akustilise kitarriga lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- väärtustab *heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes*;
- teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused.

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2-ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;
- arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansambelite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;
- eristab kõla ja kuju järgi:
keelpillid: poogenpillid viiul, viola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; *löökpillid*: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
elektrofonid: süntesaator, elektriklaver;
- eristab kõla järgi pillikoosseise:
orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti);
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või

- Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
 - b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel;
 - c) rondo, variatsioon,
 - d) pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

Huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.9. 8. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;
- valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel).
- Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab peast **kooliastme ühislause**:
 - Eesti hümn (F. Pacius),
 - "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),
 - "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),
 - "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter),
 - "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),
 - "Saaremaa valss" (R. Valgre),
 - "Kalevite kants" (P. Veebel),
 - "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),
 - "Me pole enam väikesed" (A. Oit).
- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides akustilise kitarri lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid:

(valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob improviseerimise keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- *väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;*
- teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused.

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2-ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;
- arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansambelite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;
- eristab kõla ja kuju järgi:
keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; *löökpillid:* kindla helikõrgusega timpan, ksilofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
elektrofonid: süntesaator, elektriklaver;
- eristab kõla järgi pillikoosseise:
orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti);
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

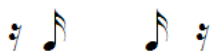
6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab heliväلتuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
noodiväلتused, rütmifiguurid ja pausid:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
 - b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel;
 - c) rondo, variatsioon,
 - d) pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

Huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.10. 9. klass

Õpitulemused

- Osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;
- valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Õppesisu ja -tegevus

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

1. Laulmine

Õpitulemused

- Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärasest;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;

- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel).
- Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid).

Õppesisu ja -tegevus

- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab peast **kooliastme ühislause**:
 - Eesti hümn (F. Pacius),
 - "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),
 - "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),
 - "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter),
 - "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),
 - "Saaremaa valss" (R. Valgre),
 - "Kalevite kants" (P. Veebel),
 - "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),
 - "Me pole enam väikesed" (A. Oit).
- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI);
- absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.

2. Pillimäng

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus).

Õppesisu ja -tegevus

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab musitseerides akustilise kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Õppesisu ja -tegevus

- Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

4. Omalooming

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates

muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus).

Õppesisu ja -tegevus

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- väljendab muusika karakterit ja meeoleu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

- Väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- *väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;*
- teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused.

Õppesisu ja -tegevus

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2-ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;
- arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansambelite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;
- eristab kõla ja kuju järgi:
keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; *löõkpillid:* kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
elektrofonid: süntesaator, elektriklaver;
- eristab kõla järgi pillikoosseise:
orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti);
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

6. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õpitulemused

- Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid.

Õppesisu ja -tegevus

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes

tegevustes:

noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
 - b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel;
 - c) rondo, variatsioon,
 - d) pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

Huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus

Õppesisu ja -tegevus

- Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

3. Kunst

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kunstiopetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuvmas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud - õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmeha ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

3.1.3. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskond jne;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;
- 6) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainek ammudatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnikat, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

III astmes omandatakse teoreetilisel tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töodes katsetatakse uusi meedie ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.

Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

3.2. 1. klass

3.2.1 Õpitulemus

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.

On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.

Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid.

Tunneb kodukoha kultuuriobjekte.

Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.

Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

3.2.2 Õpisisu ja –tegevus

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.

Iseloomulike tunnuste esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahenditega tutvumine.

Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine.

Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha abil.

ÜMBRUS Vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jm).

ASJAD Tuttavate asjade kujutamine - lilled, mänguasjad ...

INIMENE Inimese joonistamine mälu järgi. Algsed proportsioonireeglid.

GEOMEETRIA Mõisted kolmnurk, ruut, ring ...

Disain ja keskkond

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Vormi ja funktsiooni seos.

MÄRK Geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Liiklusmärkide keel.

KIRI Mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult)

Meedia

Meediad kodus ja koolis.

Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).

Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).

e-kaart.

Kunstikultuur

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.

Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

EESTI JA MAAILM Keskaegsed hooned.

RAHVAKUNST Laulupidu ja rahvariided.

Materjalid, tehnikad

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine.

Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
MAAL Nt näpuvärvid, guašš ...
SKULPTUUR Nt plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid.
GRAAFIKA Riipimine vms. Papitrükk vms.

3.3. 2. klass

3.3.1. Õpitulemused

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.
On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.
Valib ise sobivaima kujutusviisi.
Katsetab kõiki tehnikaid.
Tunneb kodukoha kultuuriobjekte.
Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.
Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

3.3.2. Õppesisu ja -tegevus

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine iseseisvalt ja grupis. Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil.
ÜMBRUS Puude, mägede, pilvede jne kujutamine mitmel erineval moel.
ASJAD Esemete tähtsamad tunnused.
INIMENE Algsed proportsioonireeglid.
GEOMEETRIA Geomeetristest kujunditest pilt. Lekaali kasutamine.

Disain ja keskkond

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos.
MÄRK Erinevate märkide keel ja väljendusvõimalused kunstis.
KIRI Dekoratiivkiri kingipakil vms. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.

Meedia ja kommunikatsioon

Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). e-kaart.

Kunstikultuur

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
EESTI JA MAAILM Lossid (Keila-Joa loss), kindlused ja mõisahooned (Kõltsu mõis).
RAHVAKUNST Talu ja taluriistad (Rocca-al-Mare Vabaõhumuseum).

Materjalid, tehnikad

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
MAAL Guašš, akvarell, *tempera*, õlipastell, rasvakriidid.
VOOLIMINE Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid.

SKULPTUUR Seisvad figuurid materjali lisamisega. Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta. GRAAFIKA Vahakriibe. Monotüüpia jt erinevad tõmmised.

3.4. 3. klass

3.4.1. Õpitulemused

Teab ja tunneb erinevaid kunstitarbeid ning nende kasutamise võimalusi ning oskab neid kasutada teemakohaselt;
tuleb toime virtuaalsetes õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid;
kasutab erinevaid pildistamise töövõtteid ning tehnikaid;
kasutab erinevaid joonistamise töövõtteid ning tehnikaid;
kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
kasutab erinevaid maalimise töövõtteid ning tehnikaid;
paneab tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
on valmis oma ideede arendamiseks;
tunneb värvide kasutamise võimalusi maalimisel;
kasutab maali loomisel põhi- ja sekundaarvärve;
materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine;
materjalide katsetamine ja loominguline rakendamine;
tunneb rõõmu mängulisest ja loovast tegevusest;
leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks;
oskab ja kasutab erinevaid lihtsaid skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd;
tuleb toime muuseumikeskkonnas;
arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid.

3.4.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Õpitulemuste koondamine portfooliosse. Töötamine iseseisvalt ja grupis. Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.
Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Turvaline ja keskkonnasäästlik tarbimine.
ÜMBRUS Maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel.
ASJAD Esimesed katsetused kujutamisel natuurist.
INIMENE Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine (animatsioon).
GEOMEETRIA Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine.

Disain ja keskkond

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos.
MÄRK Stilisatsioon.
KIRI Šrifti valik vastavalt ülesandele.

Meedia ja kommunikatsioon

Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmiseks (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos).

Kunstikultuur

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Loodusliku materjali kogumine ja kasutamine kunstitöös (makett).

EESTI JA MAAILM Lähikonna kunstigalerii, muuseumi asukoht ja funktsioon.

RAHVAKUNST Kindamustrid, sokisääred vms.

MAAKUNST

Materjalid, tehnikad

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Erinevate töövahendite kokkusobitamine ja katsetamine. Kollaažitehnikas kunstiõpetuse tööd.

MAAL Akvarell, guašš, pastell ...

SKULPTUUR Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta (plastiliin, savi).

GRAAFIKA Papitrükk vms.

3.5. 4. klass

3.5.1. Õpitulemused

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.

On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.

Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid.

Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.

Tunnetab oma huvisid ja võimeid.

Visandab ja kavandab.

On valmis katsetama uusi tehnikaid.

Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).

Uurib disainilahendusi ja leiutab ise.

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.

Hindab originaalsust.

Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.

Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

3.5.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.

Värv kui väljendusvahend.

Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.

Realistlikkus ja abstraktsus kunstis.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine.

Kompositsiooni tasakaal, pinged, dominant ja koloriit.

ÜMBRUS Erinevad majad linnas ja maal.

ASJAD Esemete suurussuhted.

INIMENE Inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu.

GEOMEETRIA Kubistlikus stiilis pilt.

Disain ja keskkond

Probleemipõhine lähteülesanne.

Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.

Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.

MÄRK Liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine.

KIRI (Trüki-) tähtede kujundamine.

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Meedia

Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.

Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.

Ruumilisus pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastiku-nähtuste jäädvustamine.

Kunstikultuur

Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine.

Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused.

Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

EESTI JA MAAILM Teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid, fovistid ...)

RAHVAKUNST Lilltikand (pulmatekk).

MUUSEUMIÕPE

Materjalid, tehnikad

Visandamine ja kavandamine.

Ekspereimenterimine kujutamise reeglitega.

Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.

Digitaalsete tehnikate katsetamine.

MAAL Akrüül jt kattevärvid.

SKULPTUUR Pehme materjalid nt savi või saepurumass.

GRAAFIKA Faktuurpilt, materjalitrükk. Heledusastmed värvipliatsitega.

3.6. 5. klass

3.6.1. Õpitulemused

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.

On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.

Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid.

Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.

Tunnetab oma huvisid ja võimeid.

Visandab ja kavandab.

On valmis katsetama uusi tehnikaid.

Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).

Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.

Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.

Uurib disainilahendusi ja leiutab ise.

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.

Hindab originaalsust.

Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.

Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

3.6.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.
Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.
Värv kui väljendusvahend.
Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.
Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine.
Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.
ÜMBRUS Loodus *versus* arhitektuur (uuslinn ja puud vms).
ASJAD Ühe eseme erinevate osade suhe.
INIMENE Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid.
GEOMEETRIA Kera, silindri, tahuka kujutamine.

Disain ja keskkond

Probleemipõhine lähteülesanne.
Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.
Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
MÄRK Märk kui stilisatsioon, piltkiri.
KIRI Šrifti ja pildi sidumine tervikuks.
Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Meedia

Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.
Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.
Šrifti ja pildi sidumine tervikuks.

Kunstikultuur

Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine.
Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused.
Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.
EESTI JA MAAILM Konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco ...)
RAHVAKUNST Sõled, kapad, kirstud.

Materjalid, tehnikad

Visandamine ja kavandamine.
Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.
Digitaalsete tehnikate katsetamine.
MAAL Monokroomne maalimine (tint jt).
SKULPTUUR Papier-mache vms.
GRAAFIKA Papitrükk. Muustritega pinnakatmine.

3.7. 6. klass

3.7.1. Õpitulemused

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.
On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.
Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid.
Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.
Tunnetab oma huvisid ja võimeid.
Visandab ja kavandab.
On valmis katsetama uusi tehnikaid.
Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).
Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.
Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.
Uurib disainilahendusi ja leiutab ise.
Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.
Hindab originaalsust.
Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

3.7.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.
Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.
Värv kui väljendusvahend.
Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.
Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo-näidetega.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine.
Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.
ÜMBRUS Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas.
ASJAD Pöördkehad jt mahulised esemed.
INIMENE Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis.
GEOMEETRIA Eseme jaotamine geomeetrilisteks kehadeks.

Disain ja keskkond

Probleemipõhine lähteülesanne.
Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksiste ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.
Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
MÄRK Märk kui sümbol (nt sodiaagi-märgid).
KIRI Šrift varjuga, ruumiline kiri.
Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Meedia

Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.
Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.
Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi-andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus.

Kunstikultuur

Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine.
Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused.
Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.
EESTI JA MAAILM Kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik ...)
RAHVAKUNST Taluarhitektuur.

Materjalid, tehnikad

Visandamine ja kavandamine.

Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.
Digitaalsete tehnikate katsetamine.
MAAL Segatehnikad.
SKULPTUUR Materjalide kombineerimine.
GRAAFIKA Sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges graafidijoonistuses.

3.8. 7. klass

3.8.1. Õpitulemused

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.
Hindab originaalsust.
Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
Teadustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.
Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise ühe üle.
Mõistab disaini kui protsessi.

3.8.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.
Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.
Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).
Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.
Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
ÜMBRUS Tänav, taluõu jne (maja välisdetailid).
ASJAD Ruumi kolm mõõdet.
INIMENE Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid.
GEOMEETRIA Geomeetriline kujund sümbolina.

Disain ja keskkond

Sihtrühmapõhine lähteülesanne.
Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted.
Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.
Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
MÄRK Geom. kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus.
KIRI Omaloodud šrifti kujundamine.
Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.

Meedia ja kommunikatsioon

Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis.
Infootsing erinevatest teabeallikatest.
Digitaalne pilditöötlus.
Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.
Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.

Kunstikultuur

Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.
Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine.
Kunsti liigid.
Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
Kunstiteoste säilitamine.
Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.
EESTI JA MAAILM Keskajast barokini.
RAHVAKUNST Käise-, vöö- jt kirjad.

Materjalid, tehnikad

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.
Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.
MAAL Maalimine erinevatele materjalidele
SKULPTUUR Paberskulptuur ilma liimita.
GRAAFIKA Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamine.

3.9. 8. klass

3.9.1. Õpitulemused

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.
Hindab originaalsust.
Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
Teadustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtustega, teaduse, tehnika ja meediaga.
Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.
Mõistab disaini kui protsessi.

3.9.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahheerimine, deformeerimine jne.
Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöös (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.
Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Teatud kujutamiseviiside ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).
Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.
Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
ÜMBRUS Realistlik maastikumaal, veekogu.
ASJAD Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik.
INIMENE Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine.
GEOMEETRIA Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.

Disain ja keskkond

Sihtrühmapõhine lähteülesanne.
Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted.
Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.
Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

MÄRK Märki tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk.
KIRI Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm.
Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.

Meedia ja kommunikatsioon

Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis.
Infootsing erinevatest teabeallikatest.
Digitaalne pilditöötlus.
Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.
Korduvuse mõju. Mustrid.

Kunstikultuur

Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.
Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine.
Kunsti liigid.
Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
Kunstiteoste säilitamine.
Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.
EESTI JA MAAILM 19. sajandi stiilid, modernism.
RAHVAKUNST Etnograafia ja tänapäev.

Materjalid, tehnikad

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.
Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.
MAAL Klaasimaal, fresko jms
SKULPTUUR Skulptuur „liigse” eemaldamisega (penoplast vms).
GRAAFIKA Erinevate graafikaliikide katsetused.

3.10. 9. klass

3.10.1. Õpitulemused

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära.
Hindab originaalsust.
Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
Teadustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtustega, teaduse, tehnika ja meediaga.
Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.
Mõistab disaini kui protsessi.

3.10.2. Õppesisu ja –tegevused

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahheerimine, deformeerimine jne.
Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöös (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis.
Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile.

Pildiline ja ruumiline väljendus

Teatud kujutamismetodite ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).
Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.
Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.

ÜMBRUS Loodus detailides, maja siseruum.
ASJAD Deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks.
INIMENE Mitu figuuri suhtlemas, käed.
GEOMEETRIA Arhitektuur. Moodulsüsteemid.

Disain ja keskkond

Sihtrühmapõhine lähteülesanne.
Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted.
Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.
Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
MÄRK Mäng sümbolitega, logo.
KIRI Pidulik kiri (nt kalligraafia).
Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.

Meedia ja kommunikatsioon

Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis.
Infootsing erinevatest teabeallikatest.
Digitaalne pilditöötlus.
Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.
Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3-D efekt, stereonägemine jms).

Kunstikultuur

Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed.
Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine.
Kunsti liigid.
Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
Kunstiteoste säilitamine.
Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.
EESTI JA MAAILM Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.
RAHVAKUNST Rahvuslik ja rahvalik.

Materjalid, tehnikad

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.
Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.
MAAL Lahustid, lakid jt. Ölimaal. Graffiti.
SKULPTUUR Materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist.
GRAAFIKA Graafika + kollaaž jt segatehnikad.